

Et sideaspekt ved påvirkning af beslutningsprocesser omtales undertiden som »lobbyisme«, hvorved man må forstå en bestemt målrettet, undertiden skjult adfærd for at opnå en given beslutning. Lobbyisme synes dog ikke at adskille sig nævneværdigt fra den almindelige påvirkningspraksis, hvor organisationer eller erhvervsfolk fremfører deres synspunkter over for repræsentanter for det politiske system; en udbredt og traditionsrig, men relativt uoplyst praksis også i Danmark.

I Søren Viemoses bog »Lobbyisme« – Gyldendal, 1990, 135 sider, gøres der et forsøg på at generalisere træk ved denne påvirkningsadfærd bl.a. ved eksempler fra USA og EU. Man efterlades dog med det indtryk, at når danske organisationer og koncerner bedriver »lobbyisme« i Bruxelles, så er der snarere tale om en praktisk foranstaltning for fjernpåvirkning af samme slags som den, der er vel indarbejdet på den nationale scene, end om nogen ny praksis. Om danske erhvervsfolks hjemlige påvirkningsforsøg citeres tidligere fiskeriminister Lars P. Gammelgaard for følgende kritiske bemærkninger: »Mange interesseorganisationer og erhvervsfolk er i det daglige så langt væk fra realiteterne i den politiske verden, at alene distancen gør, at man får meget svært ved at komme på talefod. Mange af dem har den opfattelse, at man kan træffe beslutninger i den politiske verden på samme måde som i erhvervslivet. De tror, at der er en – eller ganske få – der kan træffe beslutninger. Derfor har de også svært ved at forstå, hvad der foregår, og det gør ofte, at det bliver svært at få sin indflydelse gjort gældende« (side 37).

Organiseret økonomisk kriminalitet: kategori 4

Et fænomen som (endnu) ikke påkalder sig særlig forskningsinteresse i Danmark er illegal økonomi, forstået som organiseret økonomisk kriminalitet, formodentlig fordi denne sektor spiller en begrænset rolle i dansk økonomi. Nøgleordet er i denne forbindelse »organiseret«, hvilket udelukker tilfældig økonomisk kriminalitet i mikroformat og af privat husholdningskarakter, så som »sort arbejde«, bedrageri, vennetjenester og lignende, hvilket næppe har magtaspekter, medmindre man kan betragte det som kollektiv skatteunddragelse og forsøg på at unddrage sig de økonomiske konsekvenser af »systemets magt«. I takt med udbygning af EU-samarbejdet og økonomiens

internationalisering er det dog ikke en urimelig tanke, at de særlige adfærdsformer og magtforhold, som udspringer af denne sektor, vil berøre Danmark; man kan i den forbindelse minde om drøftelser om udvidet politisamarbejde i EU op til Maastricht-afstemningen.

Opmærksomheden i Danmark har fortrinsvis været centreret om erhvervslivets økonomiske kriminalitet, men man behøver blot at kigge ud over landets grænser for at se, at også andre grene i den branche spiller en betydelig rolle og har uomtvistelig betydning for magtfordelingen, den økonomiske såvel som den politiske, for ikke at tale om de symbiotiske tilstande mellem de to magtformer. Således har omtale af korruptions- og bestikkelsessager og konsekvenserne af deres opdagelse og retsforfølgning i f.eks. Frankrig, Tyskland og Italien været voldsomme. I sidstnævnte land så alvorlige, at omfanget må anses for en væsentlig faktor for sammenbruddet af det kendte partistystem og en mulig dyb krise for den italienske nationalstat. I den retslige efterforskning af disse sager i europæiske lande hævder en del af de implicerede politikere, at de økonomiske forbindelser mellem dem og virksomhederne skabtes for at dække over økonomiske tilskud til deres partier, og at der ikke var tale om personlig bestikkelse. Heller ikke i Danmark, men uden sammenligning og i meget mindre målestok – kan »skandaler«, hvor danske politiske partier eller enkelte politikere kan sættes i forbindelse med økonomisk kriminalitet eller tvivlsom/uetisk omgang med offentlige midler undgå at få konsekvenser for fordelingen af den politiske magt.

Af andre former for organiseret økonomisk kriminalitet med betydning for magtanalyse kan peges på narkotikaaktiviteter og illegal våbenhandel, som – fordi disse aktiviteter udspiller sig på illegale markeder, som den statslige kontrolfunktion ikke dækker – er karakteriseret af systematisk voldspræget adfærd. Der findes ingen forskning om disse sektorer i Danmark, når undtages beskrivelser af enkelttilfælde og opgørelser af narkotikabeslaglæggelser. Der kan henvises til EF Parlamentets beretning: Udbredelse af organiseret narkokriminalitet i EF, herunder kriminalitetens indvirkning på demokratiet. Udvalgsformand Patrick Coonry. Dansk oversættelse 23. april 1992.

I april 1982 nedsatte justitsministeren et udvalg vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet. Udvalget udgav betænkningen: